

VRHOVNO SODIŠČE
REPUBLIKE SLOVENIJE

Evidenčna številka: VS00008529

Datum odločbe: 10.08.2017

Opravična številka II.stopnje: VSL Sodba II Cp 2188/2016

Senat: Anton Frantar (preds.), dr. Ana Božič Penko (poroč.), mag. Nina Betetto, Karmen Iglič Stroligo, dr. Mateja Končina Peternel

Področje: ODŠKODNINSKO PRAVO - ZAVAROVALNO PRAVO

Institut: odškodninska terjatev za škodo povzročeno s kaznivim dejanjem - terjatve, ugotovljene pred sodiščem ali drugim pristojnim organom - predhodno vprašanje - ugotavljanje obstoja kaznivega dejanja v pravdi - domneva nedolžnosti - zavrženje obtožnega akta - absolutno zastaranje kazenskega pregona - zastaranje odškodninske terjatve - obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti (AO) - povrnitev nepremoženjske in premoženjske škode - pojem katastrofalne škode - posebno težka invalidnost bližnjega - posredni oškodovanci - obseg zavarovalnega kritja - omejitev zavarovalne vsote - pasivna legitimacija tuje zavarovalnice - prispevek oškodovanca - škoda povzročena z vozilom tuje registracije - zamudne obresti - kršitev cestnoprometnih predpisov - kršitev pravila o prednosti na cesti

Zveza: ZOR člen 376, 367/1, 367/2, 377, 377/2, 379. ZPP člen 13, 13/1. URS člen 23, 27, 35. ZTSPOZ Zakon o temeljih sistema premoženjskega in osebnega zavarovanja (1990) člen 93, 93/2

Jedro

Ovira za prejudicialno ugotavljanje kaznivega dejanja in kazenske odgovornosti v pravdi je nedopustnost (nesorazmernost) posega v domnevo nedolžnosti povzročitelja škode.

Za razliko od zdaj veljavnega ZOZP, po katerem se zavarovalne vsote višajo za enak odstotek kot maloprodajne cene (prvi odstavek 19. člena), za konkreten primer relevanten ZTSPOZ, ki je veljal od leta 1974 do leta 1994, ni določal, da mora zavarovalna vsota ohranjati realno vrednost. Je pa od načela denarnega nominalizma odstopila sodna praksa. Za ohranitev realne vrednosti zavarovalnih vsot je uporabljala različne pristope, na primer, da je treba namesto zavarovalne vsote, veljavne ob sklenitvi zavarovalne pogodbe, upoštevati zavarovalno vsoto, veljavno v času nastanka škodnega dogodka in to valorizirati na čas sojenja, pa tudi pristop, ki ga opisujeta (a ga zaradi različnega pogleda na vprašanje, ali je šlo za izjemno, katastrofalno škodo, različno uporabita) obe nižji sodišči. Po tem pristopu je treba šteti, da zavarovalna vsota zadošča, če je treba plačati odškodnino tudi več oškodovancem iz istega škodnega dogodka za škodo, ki je izjemna, nepričakovana.

Škoda, ki je nastala v konkretnem primeru, ni katastrofalna, čeprav je poškodbe prvega tožnika sodišče prve stopnje uvrstilo med katastrofalne po Fisherju. Bistvena značilnost katastrofalnosti škod kot merila za omejitev zavarovalnega jamstva je namreč izjemnost v pomenu teže in pričakovanosti škode iz enega

škodnega dogodka in izjemnost, nepričakovanost škodnega dogodka samega.

Za presojo pasivne legitimacije druge toženke določba prvega odstavka 99. člena ZTSPOZ, ki določa pasivno legitimacijo domače zavarovalnice za škodo, ki jo povzroči nezavarovano vozilo, ni relevantna.¹⁷ Relevantna bi bila, če bi bilo treba vozilo, s katerim je bila povzročena škoda, že v času prometne nesreče obravnavati kot tuje vozilo po prvem odstavku 105. člena¹⁸ in ga zaradi tega ob ugotovitvi, da ne izpolnjuje pogojev iz prvega odstavka 102. člena istega zakona,¹⁹ šteti v Republiki Sloveniji za nezavarovano vozilo. Vendar pa v času škodnega dogodka, ki se je pripetil pred 17.10.1991, ko je pričela veljati Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije in je bila ta formalno še ena od republik nekdanje Jugoslavije,²⁰ povzročiteljevo vozilo ni bilo tuje vozilo, torej za vstop v Republiko Slovenijo ni potrebovalo listin iz prvega odstavka 102. člena ZTSPOZ in ga zato, ker jih ni bilo, ni mogoče šteti za nezavarovano vozilo.

Kršitev pravil o prednosti je po sodni praksi odškodninskega prava ena najtežjih kršitev cestnoprometnih pravil, hujša od kršitve pravil o hitrosti. To izhaja iz stališča, ki se je uveljavilo v sodni praksi, da v primerih, v katerih si konkurirata kršitev pravila o primerni hitrosti in pravila o prednostni cesti, če ni posebnih okoliščin, voznik, ki krši pravilo o prednostni cesti praviloma nosi večji delež odgovornosti.

Izrek

I. Reviziji se zavrneta.

II. Prva tožena stranka in druga tožena stranka sta dolžni tožnikom povrniti vsaka 3.646,54 EUR stroškov revizijskega postopka.

Obrazložitev

1. A. A. je bil kot voznik osebnega avtomobila hudo telesno poškodovan v prometni nesreči, ki jo je 11. 9. 1991 v Ljubljani povzročil D. D. s tovornim vozilom, obvezno zavarovanim pri zavarovalni družbi S., d. d. A. A. kot neposredni oškodovanec ter njegova žena B. A. in sin C. A. kot posredna oškodovanca, so zahtevali odškodnino za premoženjsko in nepremoženjsko škodo, od Zavarovalnice E., d. d., kot območne zavarovalnice po določbah Zakona o temeljnih sistema premoženjskega in osebnega zavarovanja (v nadaljevanju ZTSPOZ), od zavarovalne družbe S., d. d., pri kateri je bilo tovorno vozilo zavarovano v Bosni in Hercegovini in od povzročitelja prometne nesreče D. D.. D. D. je med pravdo umrl, F. D. pa je njegova pravna naslednica (dedinja).

2. Tožba je bila vložena 7. 12. 1998. O zahtevku je bilo odločano že večkrat. Dosedanji potek postopka je povzet v 3. in 4. točki obrazložitve sodbe sodišča prve stopnje.

3. V zadnjem sojenju je sodišče prve stopnje:

- ugotovilo obseg škode vseh treh tožnikov, vzročno zvezo med škodo in protipravnim ravnanjem D. D.;
- presodilo, da je bila škoda povzročena s kaznivim dejanjem, v posledici česar je zavrnilo ugovor

zastaranja;

- zavrnilo ugovor izgube pravice zahtevati odškodnino zaradi odpovedi odškodninskim zahtevkom v poravnavi;

- ugotovilo pasivno legitimacijo obeh toženih zavarovalnic in zavrnilo ugovor pomanjkanja pasivne legitimacije Zavarovalnice E.;

- zavrnilo ugovor toženih strank o soprispevku prvega tožnika k nastanku škodnega dogodka in večjega obsega škode;

- ugodilo ugovoru obeh zavarovalnic glede omejenosti zavarovalnega kritja in izčrpanosti zavarovalne vsote;

- odmerilo prvemu tožniku odškodnino za premoženjsko in nepremoženjsko škodo ter drugi tožnici in tretjemu tožniku za nepremoženjsko škodo, pri čemer je njihovim zahtevkom ugodilo le delno, nato pa je od prvemu tožniku prisojene odškodnine odštelo valoriziran znesek, ki mu je bil izplačan na podlagi zunajsodne poravnave z dne 17. 2. 1994 ter tožene stranke zavezalo k plačilu razlike odškodnine za nepremoženjsko škodo in dela odškodnine za premoženjsko škodo do višine valorizirane zavarovalne vsote; višji zahtevek je zavrnilo.

4. Pritožbeno sodišče je sodbo delno spremenilo. Tožnikom odmerjeno odškodnino je toženim strankam naložilo v plačilo v celoti (zavrnilo je ugovor omejene zavarovalne vsote). Poseglo je še v obrestno določitev. Sicer je pritožbe tožnikov in obeh zavarovalnic zavrnilo in sodbo sodišča prve stopnje potrdilo.

5. Zoper sodbo pritožbenega sodišča sta reviziji vložili obe toženi zavarovalnici.

6. Zavarovalnica E., d. d., uveljavlja revizijska razloga zmotne uporabe materialnega prava pri presoji ugovora zastaranja zaradi presoje pravnega sodišča, da je bila škoda storjena s kaznivim dejanjem, zaradi česar je za ugotovitev zastaranja uporabilo daljši zastaralni rok, ter pri presoji, da njena obveznost ni omejena z zavarovalno vsoto, kršitev ustavnih in procesnih pravic pa je po njenem mnenju podana, ker je bilo v nasprotju s siceršnjo sodno prakso poseženo v ustavno varovano domnevo nedolžnosti povzročitelja škode.

7. S., d. d., uveljavlja, da je bilo materialno pravo zmotno uporabljeno v zvezi z vprašanji njegove pasivne legitimacije, zastaranja, omejitve zavarovalnega kritja, soprispevka prvega tožnika k nastanku škode, veljavnosti zunajsodne poravnave in teka zamudnih obresti. V zvezi z obrestno odločitvijo uveljavlja tudi procesne kršitve.

8. Prvi tožnik je na reviziji odgovoril. Vrhovnemu sodišču je obrazloženo predlagal njuno zavrnitev.

9. Reviziji nista utemeljeni.

Glede zastaranja

10. Škodni dogodek se je pripetil 11. 9. 1991, odškodninska tožba pa je bila vložena 7. 12. 1998. Zato je bilo v postopku sporno, ali je bila vložena pravočasno. Zakon o obligacijskih razmerjih (v nadaljevanju

ZOR), ki ga je treba v tej zadevi uporabiti glede na prehodno določbo 1060. člena zdaj veljavnega Obligacijskega zakonika (v nadaljevanju OZ), namreč v prvem in drugem odstavku 376. člena določa krajši, triletni subjektivni in petletni objektivni zastaralni rok.¹

Skladno s tema določbama je bila tožba vložena po izteku zastaralnega roka.

11. Sodišče prve stopnje je ugotovilo, da je pred Okrajnim sodiščem v Ljubljani tekel zoper D. D. kazenski postopek K 107/95. Zato je bilo relevantno, ali je treba zaradi te okoliščine zastaranje presojati po 377. členu ZOR,² ki za škodo, povzročeno s kaznivim dejanjem določa zastaralni rok, ki je daljši, če je daljši zastaralni rok za zastaranje kazenskega pregona, ter 392. členu ZOR,³ ki določa tek in trajanje zastaralnega roka po pretrganju.

12. V konkretnem primeru kazensko sodišče o obstoju kaznivega dejanja in kazenski odgovornosti D. D. kazensko sodišče ni odločilo: kazenski postopek se je zaključil s sklepom z dne 11. 11. 1997, s katerim je bil zavržen obtožni predlog iz razloga absolutnega zastaranja kazenskega pregona. Zato je bilo treba presoditi, ali lahko o tem odloči pravdo sodišče kot o predhodnem vprašanju, pomembnem (le) za odločitev o zastaranju odškodninske terjatve, po določbi 13. člena Zakona o pravdnem postopku (v nadaljevanju ZPP).⁴

Vrhovno sodišče je že zavzelo stališče, da predpise, ki v smislu omejitve iz prvega odstavka 13. člena ZPP (... "če ni s posebnimi predpisi drugače določeno" ...) preprečujejo ugotavljanje kaznivega dejanja in odgovornosti zanj kot predhodno vprašanje, predstavljajo določbe o domnevi nedolžnosti, zapisane v 3. členu Zakona o kazenskem postopku, 27. člena Ustave in 6. členu EKČP.⁵

13. Sodišče prve stopnje je v ravnanju D. D. ugotovilo objektivne in subjektivne znake kaznivega dejanja ogrožanja javnega prometa po tretjem in prvem odstavku 251. člena v času storitve veljavnega Kazenskega zakona Socialistične Republike Slovenije, za katero je za malomarnostno obliko v 111. členu določal 3-letni zastaralni rok oziroma v 112. členu absolutnega v dvakratnem trajanju. Zato je presodilo, da zastaranje odškodninske terjatve ni moglo teči med trajanjem kazenskega postopka, ker je bilo pretrgano (drugi odstavek 377. člena ZOR) in je z njegovim zaključkom pričelo teči znova (prvi odstavek 392. člena ZOR), kar pomeni, da je bila tožba vložena pravočasno.

Dopustnost reševanja predhodnega vprašanja v pravdi je utemeljilo (zgolj) z argumentom, da na sklep kazenskega sodišča o zavrženju obtožnega akta pravdo sodišče ni vezano, pri čemer se je sklicevalo na sklep Vrhovnega sodišča II Ips 196/2011, izdan v tej zadevi.

14. Sodišče druge stopnje je odločitev o zavrnitvi ugovora zastaranja obeh zavarovalnic sprejelo kot pravilno.

15. Zavarovalnica E., d. d., v reviziji taki presoji nasprotuje. Njen bistven očitok je, da pravdo sodišče ne bi smelo kot predhodno vprašanje ugotavljati obstoja kaznivega dejanja. To bi po njenem mnenju lahko storilo le, če ne bi kršilo domneve nedolžnosti povzročitelja škode, a jo je kršilo: sklicevaje se na sklep II Ips 196/2011 je namreč zaključilo, da je bil kazenski postopek zoper D. D. otežen, ker je živel v državi, ki je bila v vojni, to pa ne drži, saj je iz kazenskega spisa razvidno, da je bil v (kazenskem) postopku aktiven (imenoval je pooblaščenko, odzval se je vabilu in bil 29. 5. 1997 zaslišan, sodišču se ni izmikal in je bil vseskozi dosegljiv). Poudarja, da je zastaranje nastopilo izključno zaradi neaktivnosti tožeče stranke, ki ji je bil povzročitelj škode vseskozi znan, obseg škode pa najpozneje takrat, ko je v letu 1993 sklenila

zunajsodno poravnava za zavarovalnino po AO-plus pogojih, a je v kazenskem postopku izjavila, da premoženjskopravnega zahtevka ne bo uveljavljala, pravdo pa je sprožila prepozno. Neaktivnosti tožnika sodišče ne bi smelo opravičiti s posegom v ustavno varovano domnevno nedolžnosti povzročitelja škode. Vrhovno sodišče je z nasprotnim stališčem, zastopanim v sklepu II Ips 196/2011, neutemeljeno odstopilo od uveljavljene sodne prakse, pri čemer se sklicuje na zadevi II DoR 249/2016 in II Ips 2/2011.

16. Tudi drugo tožena zavarovalnica S., d. d., trdi, da je bilo z ugotovitvijo, da je bila škoda povzročena s kaznivim dejanjem, nedopustno poseženo v domnevo nedolžnosti D. D. in svojo revizijsko grajo utemeljuje z enakimi razlogi kot prva toženka. Dodatno sodišču druge stopnje očita procesno kršitev iz 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP, češ da ni navedlo razlogov za neutemeljenost pritožbe ter da se ni izreklo o pritožbenih trditvah, da je bil obtožni akt zoper D. D. zavržen izključno iz razlogov na strani organa, ki je vodil kazenski postopek, sam storilec pa ni k temu z ničemer pripomogel.

17. Nesporno je, da je tožeča stranka zaradi posledic prometne nesreče pretrpela škodo. Vprašanje, ali je bila škoda povzročena s kaznivim dejanjem, je v konkretni pravdi relevantna izključno zaradi presoje utemeljenosti ugovora zastaranja odškodninske terjatve tožeče stranke. Da je povzročitelj škode D. D., ni bilo sporno. Kazenski postopek zoper njega je tekel, a je bil zaradi absolutnega zastaranja kazenskega pregona končan brez odločitve, ali je bilo škodno dejanje hkrati tudi kaznivo dejanje in ali je storilec kazensko odgovoren. Če se kazenski postopek konča z odločbo, na katero je pravdno sodišče vezano, v pravdi ni dopustno presojati, ali je bila škoda povzročena s kaznivim dejanjem in ali je povzročitelj kazensko odgovoren. Ko je kazenski postopek zaključen z odločbo, na katero pravdno sodišče ni vezano, pa je obstoj kaznivega dejanja in kazenske odgovornosti v pravdi dopustno ugotavljati kot predhodno vprašanje tedaj, ko se tehtanje med dvema ustavno varovanima kategorijama: pravico oškodovanca do pravnega varstva (23. člen Ustave⁶) in domnevo nedolžnosti povzročitelja škode (27. člen Ustave⁷), prevesi v korist pravice oškodovanca do sodnega varstva, a (le) toliko, da poseg v domnevo nedolžnosti ni nesorazmeren.

18. V konkretnem primeru reviziji smiselno, s tem, ko trdita, da bi lahko pravdno sodišče obstoj kaznivega dejanja in odgovornosti zanj ugotavljalo le v primeru neznanega povzročitelja škode,⁸ njegove dušene bolezni, smrti, amnestije, umika obtožbe brez seznanitve oškodovanca, izpodbijata pravno stališče nižjih sodišč, da pravdno sodišče ni vezano na sklep, s katerim je bil končan kazenski postopek,⁹ čeprav to zmotno opredelita kot nedopusten poseg v domnevo nedolžnosti povzročitelja škode.¹⁰ Revizijsko sodišče v zvezi s tem toženima zavarovalnicama odgovarja, da je sklep o zavrženju obtožnega akta zaradi absolutnega zastaranja kazenskega pregona sklep, na katerega pravdno sodišče ni vezano: ne zajema nobenih dejanskih ugotovitev ali pravne presoje o storitvi kaznivega dejanja in odgovornosti zanj.^{11 12} Ker procesne ovire vezanosti na odločbo kazenskega sodišča ni (in ni že iz tega razloga nedovoljeno reševanje spornega kazenskopravnega vprašanja v pravdi), je treba v naslednji fazi presojati, ali so za to podane druge ovire, dopustnost prejudicialnega ugotavljanja kaznivega dejanja pa je odvisna od izida te druge faze.

Take ovire ne pomeni v revizijah zatrjevana (in večkrat kot odločilna poudarjana) pasivnost tožnikov v obliki opustitve uveljavljanja premoženjskopravnega zahtevka v kazenskem postopku (s čimer bi dosegli prekinitev zastaranja terjatve) ali vložitev tožbe znotraj zastaralnega roka iz 376. člena ZOR, čeprav naj bi jim bil tedaj že znan povzročitelj škode in njen obseg. ZOR v 377. in 392. členu pravice do dobrote daljšega zastaralnega roka in pretrganja zastaranja odškodninske terjatve med tekom kazenskega postopka ne omejuje na primere, ko škoda in njen povzročitelj do izteka zastaralnih rokov iz 376. člena še niso znani. Če so bile opisane revizijske trditve o pasivnosti tožnikov mišljene kot očitek zlorabe pravic, je

treba odgovoriti, da zgolj opustitev uveljavljanja premoženjskopravnega zahtevka v kazenskem postopku in zamuda zastaralnega roka iz 376. člena ZOR sama po sebi ne pomeni tega. Do obeh situacij lahko pride, ne da bi bilo oškodovancu mogoče očitati karkoli nemoralnega (na primer do opustitve premoženjskopravnega zahtevka v kazenskem postopku, ker ga ni mogoče uveljavljati zoper zavarovalnico, pač pa le zoper povzročitelja škode, do odlašanja z vložitvijo odškodninske tožbe v času trajanja kazenskega postopka zaradi nemožnosti kritja stroškov izvedeniških mnenj, ki jih v kazenskem postopku sodišče pridobi po uradni dolžnosti in drugo), trditev, da bi bilo v konkretnem primeru drugače, pa ni bi

Pritrjuje pa revizijsko sodišče toženima zavarovalnicama, da oviro za prejudicialno ugotavljanje kaznivega dejanja in kazenske odgovornosti v pravdi predstavlja nedopusten (nesorazmeren) poseg v domnevo nedolžnosti povzročitelja škode.

19. Stališče pritožbenega sodišča glede vprašanja, ali je bilo z ugotavljanjem kaznivega dejanja in odgovornosti zanj v pravdi nedopustno poseženo v domnevo nedolžnosti, je očitno zavrnilno, saj bi nasprotno stališče terjalo ugoditev ugovoru zastaranja, za katerega pa je v izpodbijani sodbi izrecno pojasnjeno, da je neutemeljen. Iz njegovih razlogov jasno izhaja, da je kot pravilna prevzelo izhodišča in razloge iz v tej zadevi izdanega razveljavitvenega sklepa Vrhovnega sodišča II Ips 196/2011 glede vprašanja zastaranja v celoti (zato mu razlogov ni bilo treba ponavljati in ni kršitve iz 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP, ker tega ni storilo), torej tudi glede presoje o dopustnosti posega v domnevo nedolžnosti. Da je tako, smiselno potrjujeta reviziji obeh toženih zavarovalnic s tem, ko prav v zvezi s tem vprašanjem navajata obsežne argumente proti stališčem iz prej navedene odločbe revizijskega sodišča.

20. Obe toženi zavarovalnici v revizijah uveljavljata, da je napačno stališče iz sklepa II Ips 196/2011, po katerem s prejudicialnim ugotavljanjem kaznivega dejanja v pravdi ni bilo nedopustno poseženo v domnevno nedolžnosti D. D.. Zatrjevano napačnost grajanega stališča utemeljujeta z očitkom, da podatki kazenskega spisa ne kažejo ne to, da bi bil kazenski postopek oviran zaradi okoliščine, da je bila država obdolženčevega stalnega prebivališča večji del časa, v katerem je tekel postopek, v vojni. Poudarjata še, da je bil obdolženec ves čas kazenskega postopka sodišču dosegljiv (v Sloveniji je imel pooblaščenko, odzval se je vabilu za zaslišanje).

Revizijsko sodišče jima odgovarja, da je pri presoji dopustnosti posega v domnevo nedolžnosti D. D. res upoštevalo okoliščino, da je bila njegova domovina pomemben del časa trajanja kazenskega postopka v vojni, a kot argument proti posegu v domnevo nedolžnosti, saj je to objektivna okoliščina, na katero sam ni imel vpliva in mu ne more iti v škodo; presoja, ali bi mu šlo v škodo zavlačevanje postopka z namenom zastaranja kazenskega pregona, v konkretnem primeru, ko česa takega sodišče ni upoštevalo, ni potrebna in zato tudi ne obsežni revizijski razlogi, ki obdolženčevo zavlačevanje postopka zanikajo in odgovornost za izid kazenskega postopka pripisujejo organom, ki so postopek vodili. Zato tudi ni v reviziji druge toženke uveljavljane procesne kršitve iz 14. in 15. točke drugega odstavka 339. člena ZPP, ki naj bi bila zagrešena zaradi opustitve odgovora drugostopenjskega sodišča na pritožbeno trditev, da je dolgotrajnost kazenskega postopka ni posledica obdolženčevega zavlačevanja postopka, pač pa ravnanja organov, ki so ga vodili.

Obe reviziji pa spregledata, da je bilo poleg zgoraj navedene okoliščine, upoštevano še, da je tožeči stranki nastala zelo obsežna premoženjska in nepremoženjska škoda in da je ugotavljanje kaznivega dejanja v pravdi relevantno izključno v zvezi s presojo o zastaranju sporne terjatve.¹³ Nasproti domnevi nedolžnosti povzročitelja škode (27. člen Ustave) torej stoji ustavno varovana pravica oškodovancev za sodno varstvo

(23. člen Ustave) zaradi škode, ki jim je nastala s protipravnim posegom v njihovo prav tako ustavno varovano telesno in duševno celovitost (35. člen Ustave¹⁴). Upošteva je navedeno in nadaljnjo okoliščino, da bo imela ugotovitev kaznivega dejanja in odgovornosti zanj posledice samo v tej pravdi (ne bo imela posledic, ki jih imajo obsodilne kazenskopravne sodbe, na primer ne bo evidentirana v kazenski evidenci ipd.), se mora po mnenju revizijskega sodišča domneva nedolžnosti povzročitelja škode (ki ob pravnomočnosti sodbe ni bil več živ) umakniti pravici do sodnega varstva, ki bi bilo sicer tožnikom onemogočeno. Povedano drugače: poseg v domnevo nedolžnosti ni nedopusten. Z revizijo prve toženke zatrjevanega odstopa od sodne prakse ni bilo, saj se zadeva II Ips 2/2011 od obravnavane razlikuje (oškodovanec je zahteval ugotavljanje kaznivega dejanja v pravdi v času, ko absolutno zastaranje kazenskega pregona še ni nastopilo), v zadevi II DoR 249/2016 pa sklep o zavrnitvi predloga za dopustitev revizije ne vsebuje vsebinskih razlogov Vrhovnega sodišča o v tej pravdi relevantnem vprašanju.

Glede (ne)omejenosti zavarovalne vsote Zavarovalnice E., d. d.

21. Sodišče prve stopnje je ugovoru omejenega zavarovalnega kritja prve toženke ugodilo. Odločilo je, da je zavarovalno kritje omejeno na 254.106,16 EUR, zato je zahtevek nad tem zneskom zaradi izčrpanja zavarovane vsote zavrnilo; pri tem je upoštevalo, da je prvi tožnik utrpel katastrofalno škodo, take škode pa po njegovem mnenju presegajo razumno visoke zavarovalne vsote, ki krijejo le običajne škode. Zavrnilo je pretežni del zahtevka prvega tožnika iz naslova tuje pomoči (v obliki rente v celoti) ter njegove žene in sina iz naslova duševnih bolečin zaradi posebno hude invalidnosti bližnjega (prvega tožnika) v celoti.

22. Na pritožbo tožeče stranke je drugostopenjsko sodišče sodbo prvostopenjskega sodišča spremenilo tako, da je prisodilo (1) prvemu tožniku za tujo pomoč 32.587,66 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi za čas do 7. 12. 1998, od tedaj dalje pa mesečno rento v višini 100 EUR mesečno za čas do 31.12.2009 ter 190 EUR mesečno od tedaj dalje, vse z zakonskimi zamudnimi obrestmi ter (2) drugi tožnici in tretjemu tožniku vsakemu po 18.000 EUR za duševne bolečine zaradi posebno hude invalidnosti bližnjega, z zakonskimi zamudnimi obrestmi. Pojasnilo je način ugotavljanja zavarovalne vsote (limita) po ZTSPOZ, njeno valorizirano višino na dan prvostopenjske sodbe (254.106,16 EUR) ter zavzelo stališče, da sodna praksa zavarovalne vsote ne upošteva, če z njo ni dosežen njen namen, ki je v tem, da so z zavarovanjem krite vse škode, ki jih je mogoče pričakovati ob enem škodnem dogodku, razen povsem izjemnih katastrofalnih škod, konkretne škode pa ni mogoče uvrstiti med izjemne katastrofalne škode.

23. Prva toženka v reviziji poudarja, da obvezno zavarovanje odgovornosti povzročitelja prometne nesreče ni bilo sklenjeno z njo, zato ni imela možnosti vplivati na določitev najnižje zavarovalne vsote; če je bila ta prenizka, je za to odgovorna država, saj je zavarovalne vsote določal Zvezni izvršni svet z odlokom. Sklicuje se na sodbo Višjega sodišča v Ljubljani II Cp 3608/2009, da je na zavarovalnico mogoče prevaliti le breme valorizacije zavarovalnih vsot, ne pa tudi bremena neustrezno določene višine. Uveljavlja, da zato, ker ni odgovornostna zavarovalnica, ni podlage, ki bi ji nalagala nositi večje odškodninsko breme od tistega, ki ga je določila država, to je valorizirana zavarovalna vsota. Po drugi strani tudi oškodovanec ne more dobiti več, kot je določeno z zakonom ali zavarovalno pogodbo, kar izhaja iz odločb II Ips 78/2013, II Ips 80/1995, II Ips 701/2005 in II Ips 285/2012. Nazadnje trdi, da je in utemeljuje zakaj je škoda prvega tožnika katastrofalna in ne običajna.

24. Drugi odstavek 93. člena ZTSPOZ določa, da obveznost zavarovalne organizacije za odškodnino iz zavarovanja proti avtomobilski odgovornosti ne more biti večja od zneska, ki ga določi Zvezni izvršni svet, če z zavarovalno pogodbo ni določen večji znesek. Za konkreten primer, ko ni ugotovljeno, da bi bil s

pogodbo določen višji znesek, je obveznost prve toženke omejena z zavarovalno vsoto, določeno z relevantnim (v prvostopenjski sodbi navedenim) odlokom.

25. Za razliko od zdaj veljavnega ZOZP, po katerem se zavarovalne vsote višajo za enak odstotek kot maloprodajne cene (prvi odstavek 19. člena), za konkreten primer relevanten ZTSPOZ, ki je veljal od leta 1974 do leta 1994, ni določal, da mora zavarovalna vsota ohranjati realno vrednost. Je pa od načela denarnega nominalizma odstopila sodna praksa. Za ohranitev realne vrednosti zavarovalnih vsot je uporabljala različne pristope, na primer, da je treba namesto zavarovalne vsote, veljavne ob sklenitvi zavarovalne pogodbe, upoštevati zavarovalno vsoto, veljavno v času nastanka škodnega dogodka in to valorizirati na čas sojenja, pa tudi pristop, ki ga opisujeta (a ga zaradi različnega pogleda na vprašanje, ali je šlo za izjemno, katastrofalno škodo, različno uporabita) obe nižji sodišči. Po tem pristopu je treba šteti, da zavarovalna vsota zadošča, če je treba plačati odškodnino tudi več oškodovancem iz istega škodnega dogodka za škodo, ki je izjemna, nepričakovana.¹⁵ Odločba Višjega sodišča v Ljubljani II Cp 3608/2009 z obravnavano ni primerljiva, saj se nanaša na vprašanje omejitve zavarovalnega jamstva za škode, ki so nastale po uveljavitvi ZOZP.

26. Vrhovno sodišče sprejema stališče izpodbijane sodbe, da škoda, ki je nastala v konkretnem primeru, ni katastrofalna v smislu v prejšnji točki navedenega, čeprav je poškodbe prvega tožnika sodišče prve stopnje uvrstilo med katastrofalne po Fisherju. Bistvena značilnost katastrofalnosti škod kot merila za omejitve zavarovalnega jamstva je namreč izjemnost v pomenu teže in pričakovanosti škode iz enega škodnega dogodka in izjemnost, nepričakovanost škodnega dogodka samega. Pritožbeno sodišče je pravilno¹⁶ kot primer navedlo trčenje cisterne z gorivom, v katerem pride do eksplozije, ki zaneti požar, v katerem pogori mesto, izvzelo pa je škode, kot so paraplegija, tetraplegija in podobno. Po teh merilih konkretno obravnavana škoda ni izjemna, škodni dogodek, iz katerega izvira ni izjemen.

Glede pasivne legitimacije Sarajevo osiguranja, d. d.

27. Druga toženka je v pritožbi zanikala svojo pasivno legitimacijo. Sodišče druge stopnje je njene pomisleke zavrnilo.

28. V reviziji druga toženka uveljavlja, da je bila škoda povzročena z vozilom, ki ga je bilo treba v Sloveniji šteti za nezavarovano vozilo, za taka vozila pa ZTSPOZ v prvem odstavku 99. člena daje oškodovancu možnost uveljavljanja odškodnine pri zavarovalnici, ki ima sedež na območju republike, kjer je nastal škodni dogodek. Po osamosvojitvi Slovenije je postal ZTSPOZ del njenega notranjega pravnega reda in je po vsebini predstavljal lex specialis na področju premoženjskega in osebnega zavarovanja. Stališče pritožbenega sodišča, da je druga toženka pasivno legitimirana, je nevzdržno, saj pomeni, da na eni strani priznava, da je šlo za nezavarovano vozilo, na drugi pa, da je bila škoda povzročena z vozilom, ki izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 102. člena ZTSPOZ, torej z uporabo zavarovanega vozila.

29. Stališče druge toženke je zmotno. Za presojo pasivne legitimacije druge toženke določba prvega odstavka 99. člena ZTSPOZ, ki določa pasivno legitimacijo domače zavarovalnice za škodo, ki jo povzroči nezavarovano vozilo, ni relevantna.¹⁷ Relevantna bi bila, če bi bilo treba vozilo, s katerim je bila povzročena škoda, že v času prometne nesreče obravnavati kot tuje vozilo po prvem odstavku 105. člena¹⁸ in ga zaradi tega ob ugotovitvi, da ne izpolnjuje pogojev iz prvega odstavka 102. člena istega zakona,¹⁹ šteti v Republiki Sloveniji za nezavarovano vozilo. Vendar pa v času škodnega dogodka, ki se je pripetil pred 17.10.1991, ko je pričela veljati Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije in je bila ta formalno še ena od republik nekdanje Jugoslavije,²⁰ povzročiteljevo vozilo ni bilo

tuje vozilo, torej za vstop v Republiko Slovenijo ni potrebovalo listin iz prvega odstavka 102. člena ZTSPOZ in ga zato, ker jih ni bilo, ni mogoče šteti za nezavarovano vozilo. Drugotožena zavarovalnica, pri kateri je bilo zanj tedaj sklenjeno obvezno zavarovanje po navedenem zakonu, je zato nedvomno pasivno legitimirana.

Glede prispevka prvega tožnika k nastanku škode

30. Sodišče prve stopnje je ugovor soprispevka prvega tožnika zavrnilo. Izhajalo je iz dejanskih ugotovitev, da je D. D. z nezmanjšano hitrostjo, brez zaviranja pred križiščem, zapeljal z neprednostne C. ulice, na kateri je bil znak, ki je opozarjal na križišče s prednostno cesto, na prednostno Š. cesto, po kateri je tedaj pripeljal A. A.; da je bila vidljivost dobra in da je bilo križišče dobro osvetljeno; da je voznik tovornega vozila lahko vozilo na prednostni cesti zagledal na razdalji 50 m in bi lahko, če bi reagiral, trčenje preprečil; da sta dva izvedenca (P.I in C.) ugotovila, da A. A. v času trčenja ni s hitrostjo, višjo od dovoljene: 60 km/h (pač pa je ob zaznavi vozila D. D. vozil po mnenju izvedenca Ciglariča 74 km/h), a je vozil hitreje od 53 km/h, kolikor znaša hitrost, pri kateri bi lahko svoje vozilo zaustavil pred trčenjem; da razmere na cesti niso bile take, da bi od prvega tožnika terjale vožnjo z od dovoljene nižjo hitrostjo; da zaradi neuporabe varnostnega pasu ni utrpel več in hujših poškodb, kot bi jih sicer.

31. Sodišče druge stopnje je pritrdilo prvostopenjskemu, da ob ugotovljenem A. A. ni mogoče pripisati soprispevka niti zaradi hitrosti niti zaradi neuporabe varnostnega pasu.

32. Druga toženka v reviziji uveljavlja, da je bilo materialno pravo zmotno uporabljeno zaradi razmeram na cesti neprilagojene hitrosti pred prometno nesrečo in zaradi neuporabe varnostnega pasu. Pritožbenemu sodišču očita, da ni upoštevalo, da se je nesreča zgodila ponoči, da semafor ni deloval in je le utripala rumena luč, ki je vsem udeležencem v prometu nalagala povečano pozornost, tudi prvemu tožniku. Voznika tovornjaka bi lahko ob pozornejši vožnji zaznal pravočasno in se trčenju izognil z intenzivnejšim zaviranjem. Ker ni uporabljal varnostnega pasu, je ob trčenju padel iz vozila. Zato ni mogoče trditi, da k nastanku svoje škode ni soprispeval niti v manjšem delu.

33. Druga toženka nima prav. Izpodbijana sodba ne temelji na ugotovitvi, da bi bil prvi tožnik pri vožnji pred trčenjem premalo pozoren; v tem delu revizija nedovoljeno dopolnjuje oziroma spreminja dejanske ugotovitve nižjih sodišč (tretji odstavek 370. člena ZPP). Glede hitrosti njegove vožnje je eden od dveh v postopku sodelujočih izvedencev sicer podal mnenje, da je A. A., preden je zaznal nevarno situacijo, vozil z nekoliko višjo hitrostjo (74 km/h) od dovoljene (60 km/h), medtem ko je drugi prekoračitev hitrosti tudi pred zaznavo nevarne situacije zanikal. Po presoji pritožbenega sodišča taka (morebitna) prekoračitev hitrosti (kot za prvega tožnika manj ugodna možnost od obeh že predstavljenih) ni relevantna ob dejstvu, da trčenja ne bi mogel preprečiti niti v primeru, če bi vozil v skladu z omejitvijo (60 km/h). Tega revizija ne graja. Poleg tega je sodišče prve stopnje ugotovilo, da je A. A. v času trčenja vozil s hitrostjo, nižjo od dovoljene (58 km/h). Na drugi strani je voznik tovornjaka z neprednostne ceste zapeljal na prednostno cesto z nezmanjšano hitrostjo, ne da bi pred križiščem ustavil in spustil mimo po prednostni cesti vozečega prvega tožnika, čigar vozilo je zaradi dobre preglednosti lahko opazil na razdalji 50 m. Ob ugotovitvi, da je bil kraj škodnega dogodka dobro osvetljen, je brez pomena poudarjanje, da je do trčenja prišlo ponoči. Kršitev pravil o prednosti je po sodni praksi odškodninskega prava ena najtežjih kršitev cestnoprometnih pravil, hujša od kršitve pravil o hitrosti. To izhaja iz stališča, ki se je uveljavilo v sodni praksi, da v primerih, v katerih si konkurirata kršitev pravila o primerni hitrosti in pravila o prednostni cesti, če ni posebnih okoliščin, voznik, ki krši pravilo o prednostni cesti praviloma nosi večji delež odgovornosti.²¹ V konkretnem primeru o konkurenci teh dveh vzrokov ni mogoče govoriti, ker je ni bila ugotovljena

nepazljiva vožnja prvega tožnika in ker je bilo ugotovljeno, da v času nastanka škodnega dogodka, ki je relevanten za presojo ugovora soprispevka oškodovanca, prvi tožnik ni vozil z večjo hitrostjo od dovoljene. Nedelovanje semaforja, na katerem je takrat utripala rumena luč, pa je toliko večjo pazljivost pri vključevanju z neprednostne na prednostno cesto narekovala D. D., ki je po že obrazloženem to počel v tako grobem nasprotju s cestnoprometnimi predpisi, da je povzročil prometno nesrečo, medtem ko prispevka k njenemu nastanku tudi po presoji revizijskega sodišča A. A. ni mogoče pripisati. V zvezi z očitkom neuporabe varnostnega pasu pa revizijsko sodišče lahko zgolj ponovi dejansko ugotovitev nižjih sodišč, na katero je vezano, da to ni vplivalo na obseg in težo njegovih poškodb; ne more torej biti pravno relevanten (so)vzrok.

Glede (zunajsodne) poravnave

34. Iz istega škodnega dogodka je prvi tožnik zunajsodno izposloval zavarovalnino iz naslova AO-plus zavarovanja. O njej je s svojo zavarovalnico sklenil zunajsodno poravnavo. Sodišče prve stopnje je znesek iz poravnave valoriziralo in ga odštelo od odškodnine za nepremoženjsko škodo, pritožbo prvega tožnika, ki je temu nasprotoval, pa je drugostopenjsko sodišče zavrnilo.

35. V reviziji druga toženka uveljavlja, da je materialno pravo uporabljeno zmotno, ker je tožniku prisojena odškodnina, čeprav zunajsodna poravnava vsebuje klavzulo, s katero se je tožnik odpovedal vsem drugim zahtevkom iz istega škodnega dogodka. Zahtevek bi moral biti zavrjen.

36. Neutemeljeno. V pritožbi tega druga toženka ni uveljavljala. Stališče sodišča prve stopnje pa je pravilno pojasnilo (sklicevaje se na razloge drugostopenjskega sodišča v prehodnem odločanju), da AP-plus zavarovanje krije le odgovornost za škodo, ki jo povzroči zavarovanec sam, da gre za drugo dejansko in pravno podlago kot v odškodninski pravdi zoper povzročitelja škode ter da odpoved lahko velja le znotraj razmerja, v katerem je bila podana.

Glede zakonskih zamudnih obresti

37. Pritožbeno sodišče je sodbo sodišča prve stopnje delno spremenilo tako, da je med drugim prvemu tožniku prisodilo odškodnino za tujo pomoč za nazaj v znesku 32.587,66 EUR (ker je drugače kot sodišče prve stopnje odločilo, da zavarovalna vsota ni omejena in da z odškodnino za druge oblike škode ni izčrpana). Pri tem je tožniku priznalo zakonske zamudne obresti v višini glavnice, višji zahtevek pa je zavrnilo. V 23. točki obrazložitve je pojasnilo razloge za tako odločitev: na podlagi pravila ne alterum tantum so obresti, ki so pričele teči v času veljavnosti ZOR, nehale teči, ko so dosegle glavnico. Zato ni jasen revizijski očitek, da bi moralo sodišče obresti omejiti na višino glavnice, ko pa je storilo ravno to. Da odločitev ni obrazložilo, pa ne drži in kršitve iz 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP ni.

38. Neutemeljen je tudi očitek iste procesne kršitve, češ da ni mogoče preizkusiti odločitve o zakonskih zamudnih obrestih od nepremoženjske škode za čas od 1. 1. 2002 do 27. 6. 2003, ker sodba ne vsebuje obračuna obresti. Izrek sodbe povsem jasno pove, da obresti tečejo od 1. 1. 2002 dalje in sicer do 27. 6. 2003 po predpisani obrestni meri zamudnih obresti, zmanjšani za temeljno obrestno mero, od tedaj dalje pa po obrestni meri zakonskih zamudnih obresti. Da bi bile obresti prisojene po napačni obrestni meri, revizija ne trdi, njihov izračun pa ne more biti del razlogov, brez katerega ne bi bil mogoč preizkus odločitve.

Odločitev o revizijah

39. Reviziji prve in druge tožene stranke sta iz doslej navedenih razlogov neutemeljeni. Vrhovno sodišče ju je zato zavrnilo (378. člen ZPP).

O stroških revizijskega postopka

40. Tudi v revizijskem postopku je kriterij, od katerega je odvisen odločitev o stroških tega izrednega pravnega sredstva, odvisna od njegove uspešnosti. Po določbi prvega odstavka 154. člena ZPP mora stranka, ki v pravdi ne uspe, nasprotni stranki in njenemu intervenientu povrniti stroške. V konkretnem primeru so tožnikom, ki so odgovorili na obe reviziji, v zvezi s tem nastali stroški zastopanja, ki, odmerjeni skladno z Zakonom o odvetniški tarifi, za vsako revizijo znašajo 2.850 točk oziroma EUR, povečano za 22%-ni davek na dodano vrednost in 2 % iz naslova pavšala za materialne stroške.

¹ 376. člen ZOR:(1) Odškodninska terjatev za povzročeno škodo zastara v treh letih, odkar je oškodovanec zvedel za škodo in za tistega, ki jo je povzročil.(2) V vsakem primeru zastara ta terjatev v petih letih, odkar je škoda nastala.

² 377. člen ZOR:(1) Če je bila škoda povzročena s kaznivim dejanjem, za kazenski pregon pa je predpisan daljši zastaralni rok, zastara odškodninski zahtevki proti odgovorni osebi, ko izteče čas, ki je določen za zastaranje kazenskega pregona.(2) Pretrganje zastaranja kazenskega pregona ima za posledico tudi pretrganje zastaranja odškodninskega zahtevka. (3) To velja tudi za zadržanje zastaranja.

³ 392. člen ZOR:(1) Po pretrganju začne zastaranje znova teči in se čas, ki je pretekel pred pretrganjem, ne šteje v zastaralni rok, ki ga določa zakon.(6) Zastaranje, ki začne po pretrganju znova teči, se dovrši, ko preteče toliko časa, kolikor ga določa zakon za zastaranje, ki je bilo pretrgano.

⁴ 13. člen ZPP:(1) Kadar je odločba sodišča odvisna od predhodne rešitve vprašanja, ali obstaja kakšna pravica ali pravno razmerje (predhodno vprašanje), pa o njem še ni odločilo sodišče ali kakšen drug pristojen organ, lahko sodišče samo reši to vprašanje, če ni s posebnimi predpisi drugače določeno.(2) Rešitev predhodnega vprašanja ima pravni učinek samo v pravdi, v kateri je bilo vprašanje rešeno.

⁵ Glej odločbo II Ips 251/1977.

⁶ 23. člen Ustave (pravica do sodnega varstva): Vsakdo ima pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebnega odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče.

⁷ 27. člen Ustave (domneva nedolžnosti): Kdor je obdolžen kaznivega ravnanja, velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni ugotovljena s pravnomočno sodbo.

⁸ Tako S., d. d., stran 5 revizije.

⁹ Tako Zavarovalnica E., d. d., stran 3 in naslednje revizije.

¹⁰ Glej 16. točko obrazložitve.

¹¹ V 12. točki sklepa II Ips 196/2011 je pojasnilo, da je pravdno sodišče vezano na: obsodilno kazensko sodbo, oprostilno kazensko sodbo, razen v primeru, ko je bila ta izrečena iz razloga in dubio pro reo (opomba: izvzetje sodbe iz razloga in dubio pro reo je bilo kot napačno korigirano s sodbo II Ips 149/2015), zavrnilno kazensko sodbo, ki je bila ta izdana zato, ker škodno dejanje ni kaznivo dejanje, sklep o zavrženju obtožnega akta in na sklep o ustavitvi postopka, ki sta bila izdana zato, ker škodno dejanje ni kaznivo dejanje, ter da na druge odločbe kazenskega sodišča pravdno sodišče ni vezano. Ob upoštevanju v nadaljevanju navedenih omejitev sme zato pravdno sodišče obstoj kaznivega dejanja ugotavljati kot predhodno vprašanje.

¹² Glej še Galič, A., Predhodno vprašanje in identična dejanska stanja v razmerju med kazenskim in pravdnim postopkom, Pravni letopis, 2016, str. 121, meni da se je s stališčem Vrhovnega sodišča glede nevezanosti na sklep o zavrženju obtožnega akta mogoče strinjati.

¹³ Glej 14. točko obrazložitve sklepa II Ips 196/2011: "Pri presoji, ali bi bila domneva nedolžnosti kršena, če bi sodišče obstoj kaznivega dejanja ugotavljalo kot predhodno vprašanje, je treba izhajati iz načela sorazmernosti pri tehtanju ustavnih pravic oškodovanca do sodnega varstva (23. člen URS) na eni strani in povzročitelja škode do domneve nedolžnosti (27. člen URS). V konkretnem primeru, ko je bil potek kazenskega postopka zoper povzročitelja škode oviran, saj le-ta živi v državi, ki je bila pretežni del zastaralnega roka za zastaranje kazenskega pregona v vojni, obstoj kaznivega dejanja pa je relevanten izključno zaradi odločitve o ugovoru tožnih strank, da je odškodninska terjatev tožnika, ki je utrpel zelo hudo premoženjsko in nepremoženjsko škodo, zastarala, je treba po presoji Vrhovnega sodišča dati prednost pravici slednjega do sodnega varstva."

¹⁴ 35. člen Ustave (varstvo pravic zasebnosti in osebnostnih pravic): Zagotovljena je nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti, njegove zasebnosti ter osebnostnih pravic.

¹⁵ Tako na primer sodba II Ips 313/2012: "Stališče sodišč prve in druge stopnje, da mora zavarovalna vsota pokriti vso škodo, ki jo je mogoče pričakovati ob enem škodnem dogodku, razen povsem izjemnih, katastrofalnih škod, ki presegajo razumno visoko zavarovalno vsoto, je materialnopravno pravilno. Le tako je namreč mogoče uresničiti namen Zakona o temeljnih sistema premoženjskega in osebnega zavarovanja (ZTSPOZ), da ima oškodovanec možnost uveljavljati svoje odškodninske zahteve neposredno od zavarovalnice kot finančno močne organizacije, s čimer je rešen nevarnosti, da svojega sicer utemeljenega odškodninskega zahtevka ne bi mogel realizirati zaradi plačilne nesposobnosti odgovorne osebe in da preide odškodninska odgovornost od povzročitelja na zavarovalnico," sodba II Ips 285/2012: "Revizijsko sodišče je v več zadevah poudarilo dva namene obveznega zavarovanja avtomobilske odgovornosti po ZTSPOZ, ki sta lahko dosežena le, če so z zavarovanjem krite vse škode, ki jih je mogoče pričakovati ob enem škodnem dogodku, razen povsem izjemnih katastrofalnih škod, ki presegajo razumno visoko zavarovalno vsoto" in številne druge.

¹⁶ Sklicevaje se na komentar G. Ristin k 19. členu Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu s komentarjem, stran 130.

¹⁷ Prvi odstavek 99. člen ZTSPOZ: Oškodovanec, ki mu je škoda povzročena z uporabo vozila, katerega lastnik oziroma uporabnik se ni zavaroval proti avtomobilski odgovornosti, ima pravico zahtevati odškodnino od zavarovalne organizacije, ki opravlja obvezno zavarovanje proti avtomobilski odgovornosti in ima sedež na območju republike oziroma avtonomne pokrajine, na katerem je nastala škoda.

¹⁸ Prvi odstavek 105. člena: Oseba, ki ji je povzročena škoda z vozilom tuje registracije, za katero obstaja veljavna mednarodna listina ali dokaz o zavarovanju proti avtomobilski odgovornosti iz prvega odstavka 102. člena tega zakona, vloži odškodninski zahtevek pri eni izmed zavarovalnih organizacij, ki se ukvarja z zavarovanjem proti avtomobilski odgovornosti.

¹⁹ Prvi odstavek 102. člena: Oseba, ki prihaja z motornim vozilom tuje registracije na območje Jugoslavije, mora imeti veljavno mednarodno listino o zavarovanju proti avtomobilski odgovornosti, ki velja za območje Jugoslavije, ali kakšen drug dokaz o takem zavarovanju, ki pokriva škode najmanj do zneska iz prvega odstavka 93. člena tega zakona. Glej še prvi odstavek 103. člena: Za mednarodne listine in dokaze iz prvega odstavka 102. člena tega zakona se štejejo tisti dokumenti, katerih veljavnost priznava biro.

²⁰ O tem, da je do osamosvojitve prišlo šele z uveljavitvijo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije 17.10.1991 in ne že z njenim sprejemom 25.6.1991, glej odločbo II Ips 585/1997.

²¹ Glej odločbi II Ips 444/2007, II Ips 339/2014 in druge.

Datum zadnje spremembe: 12.07.2018